

Valtioneuvoston asetus valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta

1 Asian tausta, nykytila ja muutosehdotusten keskeinen sisältö

Valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003) säädetään ministeriön toimialasta, päätösvallasta ja sen siirrosta virkamiehelle, päätösvallan pidätysoikeudesta, esittelystä ministeriöissä, ministeriöiden esittelijöistä sekä virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä. Ohjesääntöön on tarpeen tehdä useita muutoksia, jotka on koottu tähän esitykseen. Muutoksilla täsmennetään ja ajantasaistetaan valtioneuvoston kanslian, ulkoministeriön, sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön toimialaa koskevia säännöksiä. Lisäksi valtioneuvoston ratkaistaviksi laissa tai asetuksessa säädettyjä asioita koskevaa säännöstä päivitetään vastaamaan rajavartiolaiton (578/2005) 8.7.2022 voimaan tullutta muutosta (HE 94/2022 vp).

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman (20.6.2023) mukaan EU-tuomioistuinasioiden valmistelu siirretään valtioneuvoston kansliaan. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että ministereiden, valtio-sihteereiden ja erityisavustajien sihteerit kootaan valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta al-kaen tavoitteena joustava resurssien käyttö sekä yhtenäiset palvelut. Siirrot edellyttävät valtioneu-voston ohjesäännön tarkistamisen lisäksi valtioneuvoston kansliasta annettuun valtioneuvoston ase-tukseen (393/2007) ja valtioneuvoston kanslian työjärjestyksestä annettuun valtioneuvoston kanslian asetukseen (162/2015) tehtäviä muutoksia.

Hallitusohjelman tavoitteena on, että hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittä-vuus, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää omistajuus omasta taloudestaan. Hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden oh-jauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Valtiovarainministeriön johdolla ministeriöt sekä muut viranomaiset seurasivat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Muut muutosesitykset perustuvat tarpeeseen ajantasaistaa säännöksiä.

EU-tuomioistuinasioiden valmistelun siirto

VNOS:in 13 §:ssä 7 kohdassa on säädetty ulkoministeriön toimialaan kuuluvaksi Suomen edustami-nen Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskevissa valvon-tamenettelyissä. Näitä tehtäviä hoitaa nykyisin ulkoministeriössä EU-tuomioistuinasioiden yksikkö.

EU-tuomioistuinasioiden valmistelu ehdotetaan hallitusohjelmassa kirjatun mukaisesti siirrettäväksi valtioneuvoston kanslialle. Tämän vuoksi kyseinen tehtävä poistettaisiin VNOS:issa ulkoministeriön

toimialasta ja lisättäisiin valtioneuvoston kanslian toimialaan. VNOS:in 12 §:n 2 kohdan mukaan valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvat Euroopan unionissa päätettävien asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittaminen sekä Euroopan unionin kehittämisen kannalta keskeiset horisontaaliset ja institutionaaliset asiat. Valtioneuvoston kanslia vastaa näin ollen Suomen EU-politiikan valmistelusta, koordinaatiosta ja yhteensovittamisesta sekä koordinoi myös ministeriöiden ennakkoarvioita yhteistyössä Suomen pysyvän EU-edustuston kanssa. EU-tuomioistuinasioden valmistelun siirtämisen tarkoituksena on kytkeä EU-tuomioistuinasiat nykyistä tiiviimmin osaksi valtioneuvoston EU-politiikan valmistelua ja yhteensovittamista. Siirtäminen on tarkoitus toteuttaa 1.1.2024 lukien. Koottaviin toimintoihin liittyvät määrärahat ja henkilöresurssit siirrettäisiin valtioneuvoston kansliaan.

Ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteereiden kokoaminen

VNOS:in 11 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä luetteloidaan asiat, jotka ministeriö käsittelee oman toimialansa osalta. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi hallintoasiat ja muut sellaiset asiat, joiden on katsottava kuuluvan toimialan tehtävien hoitamiseen. Poliittisen johdon sihteeripalvelut ja muut hallinnolliset avustajapalvelut ovat tällaisia tehtäviä, jotka kukin ministeriö hoitaa kyseiseen ministeriöön sijoitettujen ministereiden osalta. Ministereiden, ministerin toimikaudeksi nimitettyjen valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteeripalveluita ja muita hallinnollisia avustavia palveluita hoitava henkilöstö työskentelee tällä hetkellä ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sijoitusministeriön virkamiehinä.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteerit kootaan valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta alkaen. Kokoamisella tavoitellaan sihteeripalvelujen sekä muiden hallinnollisten avustajapalvelujen joustavaa resurssien käyttöä sekä yhtenäisiä palveluja. Koottaviin toimintoihin liittyvät määrärahat ja henkilöresurssit siirrettäisiin valtioneuvoston kansliaan.

Tutkimus- ja innovaatiopolitiikan ja sen rahoituksen yhteensovittaminen

Valtioneuvoston asetus tutkimus- ja innovaationeuvostosta (962/2023) on annettu 5.10.2023. Uudella asetuksella on kumottu opetus- ja kulttuuriministeriön esittelemä valtioneuvoston asetus tutkimus- ja innovaationeuvostosta (162/2016). Asetuksen perustelumuiotiossa todetaan, että jatkossa kyseisen asetus kuuluisi valtioneuvoston kanslian toimialan säädöksiin. Asetuksessa säädetään valtioneuvoston kanslian tehtäväksi neuvoston nimittämisen esittely (3 §) sekä neuvoston palkkioperusteiden määrittäminen (5 §). Lisäksi neuvoston pääsihteerin olisi sijoitettuna valtioneuvoston kansliaan.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetussa laissa (1092/2022) säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen vuosittaisesta yhteismäärästä. Lain 3 §:ssä säädetään tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta ja valtioneuvoston tehtävistä siihen liittyen. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa to-

detaan (HE 211/2022 vp, s. 21), että työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö vastaisivat tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen pitkäaikaisen suunnitelman valmistelusta yhteistyössä ministeriöiden ja viranomaisten kanssa. Lisäksi perusteluissa todetaan, että valmistelun tueksi voitaisiin perustaa parlamentaarinen työryhmä. Myös tutkimus- ja innovaationeuvostolla todetaan olevan keskeinen rooli valmistelussa. Tutkimus- ja innovaationeuvostosta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 3 kohdassa säädetään, että neuvoston tehtävänä on yhteensovittaa ja seurata valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain toimeenpanoa ja sen 3 §:ssä säädetyn monivuotisen rahoituksen suunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa.

Valtioneuvostolain 2 §:n 1 momentin mukaan ministeriöiden toimialasta ja asioiden jaosta niiden kesken säädetään lailla tai valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriöt toimivat tarpeen mukaan yhteistyössä asioiden valmistelussa. Säännöksen mukaan yhteistyön järjestämisestä vastaa se ministeriö, jonka toimialaan asia pääosaltaan kuuluu. VNOS:in 10 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan asian käsittelee se ministeriö, jonka toimialaan se pääosaltaan kuuluu (toimivaltainen ministeriö). Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta annetussa laissa ei ole tarkemmin määritelty, mikä ministeriö on toimivaltainen yhteensovittamaan kyseisessä laissa valtioneuvostolle säädettyjen tehtävien valmistelua ja esittelemään asiat. Nykytilassa näiden tehtävien ei voida katsoa myöskään selkeästi kuuluvan minkään yksittäisen ministeriön VNOS:issa määritellyn toimialaan.

Tilanteen selkeyttämiseksi ehdotetaan, että kyseinen tehtävä lisättäisiin valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvaksi. Valtioneuvoston kanslian tehtäväksi on jo aiemmin säädetty tutkimus- ja innovaationeuvoston toimintaan liittyviä tehtäviä, joten on tarkoituksenmukaista säätää myös tutkimus- ja innovaatiopolitiikan ja sen rahoitukseen liittyvä yleinen yhteensovittamistehtävä valtioneuvoston kanslian tehtäväksi. Valtion tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja sen rahoitukseen liittyvä koordinointi edellyttää laaja-alaista yhteistyötä muiden ministeriöiden, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Muut muutosesitykset

Sisäministeriön toimialaan ehdotetaan lisättäväksi siviilitiedustelu ja Suojelupoliisin ohjaus. Nämä tehtävät kuuluvat käytännössä sisäministeriön toimialaan jo nyt.

Valtiovarainministeriön toimialaa muutettaisiin niin, että se kattaisi myös hyvinvointialueiden ohjaksen yhteensovittamisen. Lakia hyvinvointialueista (611/2021) ja eräitä muita lakeja ollaan uudistamassa tältä osin.

Ympäristöministeriön toimialaa koskevaa pykälää ei ole päivitetty vuonna 2003 säädetyn valtioneuvoston ohjesäännön voimassaoloaikana, vaikka toimintaympäristö on lainsäädännön ja muun ympäristöhallinnon tehtäviä koskevan kehityksen johdosta osin merkittävästi muuttunut. Ympäristöministeriön toimialaa koskevaa pykälää ehdotetaan ajantasaistettavaksi vastaamaan nykyistä tilannetta sekä ympäristöministeriöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1286/2015) yksityiskohtaisemmin määriteltyjä ministeriön tehtäviä.

Lisäksi ehdotetaan ajantasaistettavaksi valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi säädettyjä asioita koskevaa 6 §:ää rajavartiolaissa (578/2005) valtioneuvostolle säädettyjen tehtävien osalta.

2 Säännöskohtaiset perustelut

6 §. *Valtioneuvoston ratkaistaviksi laissa tai asetuksessa säädettyt asiat.* Pykälän 7 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee sisärajatarkastusten palauttamiseen ja rajanylityspaikan väliaikaiseen sulkemiseen liittyvät päätökset. Voimassa olevan rajavartiolain 15 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan Schengenin rajasäännösten III osaston 2 luvussa tarkoitetusta rajavalvonnan väliaikaisesta palauttamisesta sisärajoille päättää valtioneuvosto. Valtioneuvoston ohjesäännössä viitataan säännöksen vanhentuneeseen sanamuotoon, joten ohjesäännön sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan voimassa olevaa sääntelyä.

Rajavartiolain 16 §:ssä säädetään rajanylityspaikan väliaikaisesta sulkemisesta, rajanylitysliikenteen rajoittamisesta ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämisestä. Kyseinen säännös nykyisessä muodossaan on lisätty rajavartiolakiin lailla 698/2022. Rajavartiolain 16 §:n mukaiset päätökset tekee valtioneuvosto, joten sanamuoto ehdotetaan myös tältä osin muutettavaksi vastaamaan voimassa olevaa sääntelyä.

Säännöstä täsmennettäisiin näin ollen niin, että valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee rajavalvonnan väliaikaista palauttamista sisärajoille, rajanylityspaikan väliaikaista sulkemista, rajanylitysliikenteen rajoittamista ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämistä koskevat päätökset.

12 §. *Valtioneuvoston kanslian toimiala.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a kohta, jossa säädettäisiin valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvaksi Suomen edustaminen Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskevissa valvontamenettelyissä. Kyseinen tehtävä kuuluu voimassa olevan ohjesäännön mukaan ulkoministeriön toimialaan (13 § 7 kohta).

Pykälän 6 –kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että se kattaisi myös tutkimus- ja innovaatiopolitiikan ja sen rahoituksen yhteensovittamisen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 13 kohta, jossa säädettäisiin valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvaksi ministereiden, ministerin toimikaudeksi nimitettyjen valtioshteereiden ja erityisavustajien sihteeripalvelut ja muut hallinnolliset avustajapalvelut. Ehdotettu uusi kohta lisättäisiin pykälään viimeiseksi kohdaksi, joten tätä edeltävää 12 kohtaa ehdotetaan teknisluonteisesti muutettavaksi muutamalla kohdan lopussa oleva piste puolipisteeksi.

13 §. *Ulkoministeriön toimiala.* Voimassa olevan pykälän 7 kohdan mukaan ulkoministeriön toimialaan kuuluu Suomen edustaminen Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskevissa valvontamenettelyissä. Kyseinen kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska tehtävä ehdotetaan hallitusohjelmassa kirjatun mukaisesti siirrettäväksi valtioneuvoston kanslialle.

15 §. Sisäministeriön toimiala. Pykälään lisättäisiin uusi 1 a kohta, jossa säädettäisiin sisäministeriön toimialaan kuuluvaksi siviilitiedustelu ja Suojelupoliisin ohjaus. Suojelupoliisin ohjaukseen kuuluu tavanomaisen ministeriötehtävän tulosohjauksen lisäksi siviilitiedustelun painopisteiden asettamista.

Siviilitiedustelu määritellään poliisilain (872/2011) 5 a luvun 1 §:ssä. Kyseisen pykälän mukaan siviilitiedustelu on suojelupoliisin suorittamaa tiedonhankintaa ja tiedon hyödyntämistä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tukemiseksi ja muiden viranomaisten lakisääteisiä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten. Suojelupoliisi on ainoa siviilitiedusteluviranomainen. Suojelupoliisi on poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön alainen valtakunnallinen yksikkö. Suojelupoliisin tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta.

Suojelupoliisi on poliisin hallinnosta annetun lain 1 §n 4 momentissa tarkoitettu poliisiyksikkö, joten siviilitiedustelu ja suojelupoliisin ohjaus ehdotetaan sijoitettavaksi uudeksi kohdaksi heti poliisia koskevan toimialan jälkeen.

17 §. Valtiovarainministeriön toimiala. Voimassaolevan pykälän 13 a –kohdan mukaan valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat hyvinvointialuejako, hyvinvointialueiden hallinnon ja talouden ohjaus sekä hyvinvointialueiden rahoitus. Toimialaa koskevassa säännöksessä olisi tarpeen nimenomaisesti mainita hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamisen kuuluvan valtiovarainministeriön toimialaan.

Hyvinvointialueiden suhteesta valtioon ja kuntiin on säädetty hyvinvointialueesta annetun lain 3 luvussa. Valtiovarainministeriön tehtävänä on seurata yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta sekä huolehtia, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueiden koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Hallitusohjelman mukaisesti hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan. Valtiovarainministeriön tehtävänä olisi sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta ja varmistaa, että eri ministeriöiden hyvinvointialueisiin kohdistama, hyvinvointialueiden tehtäviä koskeva ohjaus olisi yhteensovittava myös julkisen talouden suunnitelmassa esitettyjen talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa. Valtiovarainministeriön johdolla ministeriöt sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Asiaan liittyen lakia hyvinvointialueista ja eräitä muita lakeja ollaan uudistamassa hallitusohjelmakirjausten mukaisesti.

24 §. *Ympäristöministeriön toimiala.* Voimassa olevan pykälän mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluvat ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta, alueiden käyttö, luonnonsuojelu, rakentaminen ja asuminen. Toimialaa on toimintaympäristön ja muun lainsäädännön kehittymisen johdosta tarpeen tarkentaa ja ajantasaistaa siten, että siihen kuuluisivat ilmastomuutos, ympäristönsuojelu ja ympäristövaikutusten arviointi, kiertotalous, alueiden käyttö, luonnon monimuotoisuus, vesien- ja mertensuojelu sekä rakentaminen ja asuminen.

Voimassa olevan pykälän kohdat 2) *alueiden käyttö*, 4) *rakentaminen* ja 5) *asuminen* säilyisivät ennallaan. Näitä koskeva numerointi kuitenkin muuttuisi (jatkossa kohdat 4, 7 ja 8).

Ehdotetun pykälän 1 kohdan mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluisi *ilmastonmuutos*. Sen osalta ympäristöministeriön tehtäviin kuuluvat kansalliseen, EU:n ja kansainväliseen ilmastopolitiikkaan liittyvät tehtävät, kuten ilmastolain toimeenpano, ilmastotoimien arviointi, vaikuttaminen EU:n ja kansainväliseen ilmastopolitiikkaan sekä ilmastovuosikertomuksen ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman laatiminen.

Ehdotetun pykälän 2 kohdan mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluisi *ympäristönsuojelu ja ympäristövaikutusten arviointi*. Ympäristönsuojeluun sisältyisivät muun muassa ilmansuojelu, melun- ja torjunta, maaperän suojelu, ympäristöriskien ja -vahinkojen ehkäisy sekä ympäristövahinkojen korjaaminen, korvaaminen ja muut vastuukysymykset. Ympäristönsuojelu kattaa myös kemikaalien ja geeniteknikan käytöstä aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja valvonnan.

Ehdotetun pykälän 3 kohdan mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluisi *kiertotalous*. Kiertotalouteen kuuluisivat kulutuksen ja tuotannon ympäristövaikutukset ja ohjauskeinot sekä jäte- ja tuotelainsäädäntö ja muut jäteasiat.

Nykyisen toimialaluettelon kohta 3) luonnonsuojelu muutettaisiin kuulumaan *luonnon monimuotoisuus* (jatkossa 5 kohta).

Ehdotetun pykälän 6 kohdan mukaan ympäristöministeriön toimialaan kuuluisi *vesien- ja mertensuojelu*. Tämä ehdotetaan lisättäväksi toimialaan omaksi kohdakseen. Vesien- ja mertensuojelu sisältyy jo nykyisenkin pykälän perustelujen mukaan ympäristöministeriön toimialaan osana ympäristönsuojelua, joten muutos olisi luonteeltaan selkeyttävä. Keskeisimmät lait, joissa säädetään vesien- ja mertensuojelusta ovat vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu laki (1229/2004), ympäristönsuojelulaki (527/2014) sekä vesilaki (587/2011). Ympäristöministeriö vastaa edellä mainittujen lakien sekä niihin liittyvän EU-lainsäädännön toimeenpanosta ja ohjauksesta. Vesilain osalta ympäristöministeriö vastaa toimeenpanosta ja ohjauksesta omalla toimialallaan. Ympäristöministeriön tehtäviin kuuluvat vesien- ja merenhoidon suunnittelu- ja ohjaustehtävät, pintavesien-, pohjavesien- ja mertensuojelu ja vesien tilan seuranta. Edellä mainittuihin tehtäviin kuuluu myös kansainvälinen ja EU-yhteistyö. Ministeriön tehtäviin kuuluu ympäristönsuojelulain sekä osaltaan vesilain mukaisten toimintojen vesiin kohdistuvien haittojen kuten vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden päästöjen ja valumien sekä yhdyskuntajätevesien haittojen ehkäiseminen.

3 Vaikutusten arviointi

Taloudelliset vaikutukset

EU-tuomioistuinin asioiden valmistelun johdosta siirrettäisiin EU-tuomioistuinasioiden valmistelun toiminnan menot ja henkilöstön palkkamenot 675 000 euroa momentilta 24.01.01 (*Ulkoasiainhallinnon hallinnon toimintamenot*) momentille 23.01.01 (*Valtioneuvoston kanslian toimintamenot*). Määrärahojen siirto tehtäisiin valtion täydentävässä talousarvioesityksessä vuodelle 2024.

Ministereiden, ministerin toimikaudeksi nimitettyjen valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteeripalvelujen ja muiden hallinnollisten avustajapalvelujen osalta valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 esitetään momentille 23.01.02 (*Ministereiden, heidän valtiosihteereidensä ja erityisavustajiensa palkkaukset*) siirrettäväksi sihteereiden ja hallinnollisten avustajien palkkamenot 3,539 milj. euroa. Siirto tehtäisiin momenteilta 23.01.01, 24.01.01, 25.01.01, 26.01.01, 27.01.01, 28.01.01, 29.01.01, 30.01.01, 31.01.01, 32.01.01, 33.01.01 ja 35.01.01.

Muilla ehdotetuilla muutoksilla ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Hallinnolliset vaikutukset

Valtioneuvostolain 11 §:n 1 momentissa säädetään ministeriöiden toimialajaon muuttamisen vaikutuksista. Ministeriöiden toimialajaon muuttuessa siirtyvät ministeriön hallinnonalalle kuuluvat virastot, laitokset, toimielimet ja yhtiöt uuden toimialajaon mukaisen ministeriön hallinnonalalle. Samoin siirtyvät vireillä olevat asiat sekä ministeriön tekemät sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvoitteet uuden toimialajaon mukaiselle ministeriölle.

EU-tuomioistuinasioiden valmistelun siirtämisellä saataisiin kytkettyä EU-tuomioistuinasiat nykyistä tiiviimmin osaksi valtioneuvoston EU-politiikan valmistelua ja yhteensovittamista. Ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteereiden kokoamisella valtioneuvoston kansliaan tavoitellaan sihteeripalvelujen sekä muiden hallinnollisten avustajapalvelujen joustavaa resurssien käyttöä sekä yhtenäisiä palveluja.

Valtioneuvoston kanslian ehdotetut toimialamuutokset (EU-tuomioistuinasioiden valmistelu, poliittisen johdon sihteereiden kokoaminen) merkitsisivät kanslian henkilöstömäärän kasvua noin 70 henkilöllä. Uudet toiminnot ja henkilöstö edellyttäisivät muutosten huomioon ottamista kanslian organisaattiorakenteessa ja hallinnossa. Muutoksella saattaisi olla välillisiä vaikutuksia myös muiden ministeriöiden joidenkin toimintojen organisointiin. Tarkoituksena on, että nykyisestä EU-tuomioistuinasioiden valmisteluyksiköstä muodostettaisiin uusi yksikkö valtioneuvoston kansliaan EU-asioiden osastolle. Poliittisen johdon sihteeritehtäviä hoitavat henkilöt sijoittuisivat valtioneuvoston kansliassa erillisyyksikkönä toimivaan henkilöstöyksikköön. Sihteerien osalta toimintaa jatkettaisiin kuitenkin monipaikkaisesti, eli käytännössä sihteerit tulisivat työskentelemään eri ministeriöissä.

Sisäministeriön ja ympäristöministeriön toimialaan tehtävillä muutoksilla ainoastaan kodifioitaisiin ohjesääntöön jo nykyisin toimialoihin kuuluvia tehtäviä, joten niistä ei aiheutuisi vaikutuksia hallinnonaloille.

Vaikutukset henkilöstön asemaan

Valtioneuvostolain 11 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi siirtää ministeriöön perustetun viran ministeriöiden toimialajaon muutosta vastaavasti toiseen ministeriöön. Samoin voidaan valtion virkamieslain (750/1994) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu määrääjäksi nimitetty virkamies siirtää toisen ministeriön palvelukseen määrääjän päättymiseen saakka. Virka ja virkamies voidaan siirtää ilman virkamiehen suostumusta vain, jos siirto ei vaikuta virkamiehen vapauteen valita asuinpaikkansa. Ehdotukset mukaiset EU-tuomioistuinasioden valmistelusta vastaavien virkamiesten sekä ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteereiden siirrot tehdään valtioneuvostolain 11 §:n 2 momentin mukaisesti. Suostumusta virkojen siirtämiseen ei tarvita, koska siirrot eivät vaikuta virkamiehen vapauteen valita asuinpaikkansa.

EU-tuomioistuinasioden valmistelun siirtoa sekä ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteerien kokoamista valtioneuvoston kansliaan käsitellään yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) mukaisin menettelyin. Sihteerien kokoamisesta johtuvat henkilöstömuutokset käsitellään prosessin eri vaiheissa yhteistoimintamenettelyssä poikkihallinnollisesti ja ministeriöissä. Poikkihallinnollisena YT-eliminä toimii valtioneuvoston yhteistoimintaryhmä. Myös muutoksen kohteena oleville järjestettävät muutokeskustelut ja muutostyöpajat ovat osa yhteistoimintaa. Muutokset suunnitellaan siten, että niissä toimitaan hyvän henkilöstöpolitiikan mukaisesti ja noudatetaan valtiovarainministeriön 18.12.2020 antamaa päätöstä ja ohjetta muutosturvasta valtionhallinnossa (VN/25890/2020). Muutoksissa noudatetaan myös valtioneuvoston 26.1.2012 tekemää periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Henkilöstön asemaa käsitellään tarkemmin YT-menettelyasiakirjoissa.

4 Asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003, jäljempänä valtioneuvostolaki) 2 §:n 1 momentin mukaan ministeriöiden toimialasta ja asioiden jaosta niiden kesken säädetään lailla tai valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä ministeriöiden toimialasta säädetään valtioneuvoston asetuksena annettavassa valtioneuvoston ohjesäännössä.

Valtioneuvostolain 12 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa tai ministeriössä. Pykälän 2 momentissa luetteloidaan yleisistunnossa ratkaistavia asioita. Lisäksi 2 momentissa säädetään, että yleisistunnossa ratkaistavista asioista säädetään perustuslaissa, laissa tai valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 3 momentin mukaan muut kuin 2 momentissa tarkoitettut valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan ministeriössä.

5 Asian valmistelu

Asetusmuutos on valmisteltu valtioneuvoston kansliassa. Sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön toimialaa koskevat muutosehdotukset on valmisteltu yhteistyössä kyseisten ministeriöiden kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot kaikilta ministeriöiltä sekä oikeuskanslerinvirastolta/valtioneuvoston oikeuskanslerilta. Asetusehdotus on ollut lausunnolla 20.10.–17.11.2023. Lausuntoaika on ollut lainvalmistelun kuulemisoppaassa mainittua kuutta viikkoa lyhyempi asian kiireellisyyden vuoksi, koska eräiden ehdotusten on hallitusohjelman kirjausten mukaisesti tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 alusta lukien.

(Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastuksessa.)

Lausuntopalaute

6 Voimaantulo

Ohjesäännön muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2024.

7 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta.